

van Panhuys
christelijke basisschool

PROTOCOL MEDISCH HANDELEN

Leek, september 2016

Inleiding

Met de invoering van de leerlinggebonden financiering (LGF) is de mogelijkheid ontstaan om in de basisschool langdurig zieke leerlingen op te vangen. Maar ook fysiek gezonde leerlingen kunnen ziek worden tijdens de schooluren.

Zorgvuldig handelen is van groot belang als het om de gezondheid van leerlingen gaat. Soms vragen ouders om het verrichten van medische handelingen. Stemt de schoolleiding hierin toe, dan brengt dat een aantal verantwoordelijkheden met zich mee. Fouten of vergissingen kunnen ertoe leiden dat de schoolleiding aansprakelijk gesteld wordt.

Medische handelingen moeten op een verantwoorde manier worden uitgevoerd en de noodzakelijke randvoorwaarden moeten gerealiseerd zijn.

Dit protocol beoogt om de verantwoordelijkheden van de school en de werkwijze die gevolgd moet worden helder te beschrijven. Het heeft betrekking op drie situaties:

1. De leerling wordt ziek op school
2. Het verstrekken van medicatie op verzoek
3. Voorbehouden en risicovolle handelingen

Het protocol '*Voorbehouden en risicovolle handelingen binnen het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs*' van REC Noordoost Nederland, cluster 3, heeft als bron gediend voor dit protocol.

1. De leerling wordt ziek op school

Iedere school kan te maken krijgen met een leerling die tijdens de schooluren ziek wordt. Bij leerlingen met een cluster 3 indicatie blijkt dit vaker dan gemiddeld voor te komen, meestal als gevolg van de aandoening van de leerling. Leerkrachten zijn geen medici en bij de laatst genoemde groep is het moeilijk om als leek te beoordelen wat er aan de hand is. Gezien de vaak uitgebreide medische voorgeschiedenis is voorzichtigheid geboden.

Uitgangspunt

Een leerkracht is over het algemeen niet deskundig om een diagnose te stellen en stelt zich uiterst terughoudend op. Uitgangspunt is dat een zieke leerling naar huis moet.

Contact opnemen

Bij de inschrijfformulieren van de school is een bijlage 'Verklaring tot handelwijze ingeval de leerling ziek wordt op school'. Ouders hebben deze ondertekend¹.

1 Verklaring- toestemming tot handelwijze ingeval de leerling ziek wordt op school (bijlage 1)

Wanneer een leerling ziek wordt tijdens de schooluren, neemt de school(leiding) altijd contact op met de ouders om te overleggen wat we moet gebeuren: de leerling wordt opgehaald of naar huis gebracht of moet naar de huisarts.

Ook wanneer de leerkracht inschat dat de leerling baat heeft bij een eenvoudig middel (paracetamol), wordt altijd eerst contact gezocht met de ouders.

Niemand bereikbaar...

Wanneer ouders of door de ouders aangewezen vertegenwoordigers niet bereikbaar zijn, kan er een probleem ontstaan. De leerkracht kan dan, eventueel na overleg met een collega, besluiten om een eenvoudig middel toe te dienen. Daarnaast moet zij/hij inschatten of er een huisarts geraadpleegd moet worden.

Het is zaak om de leerling goed te blijven observeren.

Raadpleeg bij twijfel altijd een huisarts.

2. Het verstrekken van medicatie op verzoek

Leerlingen met een lichamelijke ziekte, een lichamelijke beperking of een syndroom krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken of innemen, dus ook tijdens de schooluren (pufjes tegen astma, antibiotica, medicatie tegen epilepsie). Het kan gaan om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik de gezondheid van de leerling kunnen schaden.

Wanneer ouders aan de schoolleiding of aan de leerkracht vragen om deze middelen aan de leerling te geven, geven ze daarmee tevens toestemming. Het is belangrijk om deze toestemming *schriftelijk vast te leggen*. Dat kan door het invullen van de verklaring 'Toestemming tot het verstrekken van medicatie op verzoek'.²

2 Verklaring- Toestemming tot het verstrekken van medicatie op verzoek (bijlage 2)

Medicijninstructie

Bij de verklaring hoort een medicijninstructie:

- Dosering van de medicijnen toegediend
- Hoe vaak worden de medicijnen toegediend
- Hoe worden de medicijnen toegediend
- Wijze van bewaren
- Verantwoordelijke voor het controleren van de vervaldatum

De schriftelijke toestemming en de medicijninstructie maken duidelijk wat schoolleiding en ouders van elkaar mogen verwachten en waar de verantwoordelijkheden liggen.

Praktische zaken

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst in de originele verpakking, uitgeschreven op naam van de betreffende leerling
- Lees de bijsluiter goed door!
- Noteer op een aftekenlijst dat het medicijn is toegediend
- Bel meteen de huisarts of de betreffende specialist wanneer er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van het medicijn.

3. Voorbehouden en risicovolle handelingen

Medische handelingen

Soms moeten tijdens de schooluren medische handelingen worden verricht: de voorbehouden en risicovolle handelingen. Dat kan het geven van sondevoeding zijn of het meten van de bloedsuikerspiegel via een prikje in de vinger.

De ouders of eventueel medewerkers van de thuiszorg kunnen deze handelingen op school uitvoeren.

In uitzonderlijke gevallen doen ouders soms een beroep op de schoolleiding om deze verrichtingen te laten uitvoeren door de leerkracht of een ander teamlid.

Wanneer de schoolleiding aan dit verzoek tegemoet komt, neemt zij daarmee een bepaalde verantwoordelijkheid op zich.

Wettelijke regels

De Wet Beroepen in de Gezondheidszorg (BIG) regelt welke handelingen en verrichtingen beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg mogen uitvoeren. Deze wet beschrijft ook waarborgen voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk die schoolbesturen kunnen gebruiken als regels voor het uitoefenen van medische handelingen.

Bepaalde medische handelingen – de Voorbehouden Handelingen- mogen alleen verricht worden door artsen. Andere personen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. Deze moet zich er van vergewissen dat degenen die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid heeft om die handelingen te verrichten.

Ouders en de betreffende arts moeten een 'Uitvoeringsverzoek van voorbehouden en risicovolle handelingen' indienen.³

3 Uitvoeringsverzoek voorbehouden en risicovolle handelingen; bijlage 3

4 Bekwaamheidsverklaring voorbehouden en risicovolle handelingen; bijlage 4

Aansprakelijkheid

Leerkrachten vallen niet onder de wet BIG.

Wanneer de schoolleiding toestemt in het uitvoeren van medische handelingen tijdens de schooluren, wordt het teamlid dat de handeling uitvoert *partner in de zorg*. Een gedegen instructie omtrent het uitvoeren van de handeling is van groot belang.

Bekwaamheidsverklaring

Na instructie door de betreffende arts wordt in een bekwaamheidsverklaring 4 schriftelijk vastgelegd dat de betreffende leerkracht de medische handeling naar tevredenheid uit kan voeren. Optimale zorgvuldigheid is op deze manier gewaarborgd voor alle betrokkenen, ook voor de verzekeraar van de school. Een leerkracht mag een medische handeling verrichten in opdracht van een arts die hem of haar bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van de betreffende handeling.

Gevolgen bij onbekwaam handelen

Heeft een leerkracht geen bekwaamheidsverklaring gekregen van een arts, dan kan hij of zij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden op de aangericht schade. Het schoolbestuur is echter verantwoordelijk. Is er een bekwaamheidsverklaring afgegeven door een arts of een geïnstrueerde vertegenwoordiger, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld.

Het is raadzaam geen medische handelingen uit te voeren zonder medische instructie en een daaruit voortvloeiende bekwaamheidsverklaring. Een leerkracht die wel zo'n verklaring heeft maar zich niet meer bekwaam acht, mag deze handeling ook niet uitvoeren. Dit kan aan de orde zijn wanneer iemand een bepaalde handeling een tijd lang niet meer verricht heeft.

Een leerkracht die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts voorbehouden handelingen verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Hetzelfde kan gelden voor het schoolbestuur als werkgever.

Contact met de verzekeraar

Contact met de verzekeraar van Penta Primair (Raetsheren Van Orden, Alkmaar) heeft uitgewezen dat de civielrechtelijke aansprakelijkheid gedekt is wanneer er wordt overgegaan tot medische handelingen volgens de hiervoor beschreven gedragslijn (artikel 2-12 van de betreffende polisvoorwaarden).

BIJLAGE A

Het verstrekken van medicatie op verzoek

TOESTEMMINGSFORMULIER 1

VERKLARING- Toestemming tot het verstrekken van medicatie op verzoek

Ondergetekende:

Geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicatie aan:

Naam leerling :
Geboortedatum :
Adres :
Postcode en woonplaats :

Naam ouders(s) / verzorger(s):
Telefoon thuis :
Telefoon werk :
Naam huisarts :
Telefoon :
Naam specialist :
Telefoon :

De medicijnen hebben betrekking op onderstaande ziekte/ aandoening:

Naam van het medicijn :

Toedienen van het medicijn

0 Het medicijn moet dagelijks worden toegediend/ingenomen op onderstaande tijden:

.....uur uur uur uur

0 Medicijn(en) mogen **alleen** worden toegediend in de volgende situaties(s):

De ouder/verzorger blijft eindverantwoordelijk voor de toediening van medicatie. Aan dit verzoek tot medicatieverschaffing kan geen aansprakelijkheid voor de school worden ontleend.

Datum:

Handtekening ouder/verzorger:

BIJLAGE B

Voorbehouden en risicovolle handelingen op school
UITVOERINGSVERZOEK

VERKLARING- uitvoeringsverzoek van voorbehouden en risicovolle handelingen

Ondergetekende :
Geeft toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische handeling' op school bij:

Naam leerling :
Geboortedatum :
Adres :
Postcode en woonplaats :

Naam ouders(s) / verzorger(s) :
Telefoon thuis :
Telefoon werk :

Naam huisarts :
Telefoon :
Naam specialist :
Telefoon :

Naam medisch contactpersoon :

Beschrijving van de ziekte/ aandoening waarvoor de medische handeling op school bij de leerling nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren medische handeling:

Uitvoering medische handeling

0 De medische handeling moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

.....uur uur uur uur

0 De medische handeling mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

Wijze waarop de medische handeling moet worden uitgevoerd:

Eventuele aanvullende opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring aanwezig: ja/ nee

INSTRUCTIE MEDISCH HANDELEN

Instructie van de medische handeling en controle op de juiste uitvoering ervan is gegeven op:

Datum :

Door :

Naam :

Functie :

Instelling :

AAN

Naam :

Functie :

Instelling :

Ondergetekende

Naam :

Ouder/verzorger van:

Plaats :

Datum :

Handtekening :

van Panhuys
christelijke basisschool

BIJLAGE C

Voorbehouden en risicovolle handelingen op school

BEKWAAMHEIDSVERKLARING

Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven medische handeling, verklaart dat:

Naam werknemer :
Functie :
Werkzaam aan :

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

Da handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

Naam leerling :
Geboortedatum :

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende

Naam :
Functie :
Werkzaam bij :
Plaats :
Datum :

Handtekening:

BIJLAGE D

Hoe te handelen bij een calamiteit

RICHTLIJNEN VOOR HET HANDELEN BIJ CALAMITEITEN TEN GEVOLGE VAN HET TOEDIENEN VAN MEDICATIE OF HET UITVOEREN VAN EEN VOORBEHOUDEN EN/OF RISICOVOLLE HANDELING BIJ EEN LEERLING

Richtlijnen voor het handelen bij een calamiteit ten gevolge van

- 0 het toedienen van medicatie aan een leerling
 - 0 het uitvoeren van een voorbehouden en/of risicovolle handeling
- Laat de leerling niet alleen; probeer rustig te blijven.
 - Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen
 - Waarschuw een volwassene voor bijstand of laat een van de leerlingen een volwassene ophalen. Instrueer duidelijk wat de leerling tegen de volwassene moet zeggen.
 - Bel direct de huisarts en/ of de specialist van de leerling.
 - Bel bij een ernstige situatie **112**.
 - Geef door welke medische handeling of welk medicijn de oorzaak is van de calamiteit. Vertel eventueel wat er fout is gegaan.
 - Zorg er voor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn, laat ze eventueel meteen door iemand opzoeken:
 1. Naam van de leerling
 2. Geboortedatum
 3. Adres
 4. Telefoon van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen persoon
 5. Naam en telefoonnummer van huisarts/ specialist
 6. Ziektebeeld waarvoor de medicijnen of de medische handeling noodzakelijk is
 - Bel de ouders (bij geen gehoor: andere, door de ouders aangewezen persoon):
 1. Leg duidelijk uit wat er gebeurd is
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan of gezegd
 3. In geval van ziekenhuisopname: geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan